

СЕКЦІЯ № 6. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРІ

КОРПУСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЖАНРОВО-АНАЛІТИЧНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ АКАДЕМІЧНИХ ЦІЛЕЙ

В. В. Жуковська

професор, кандидат філологічних наук

Житомирський державний університет імені Івана Франка

У зв'язку із зростанням інтернаціоналізації університетів та утвердженням англійської мови як *lingua franca* міжнародної академічної та наукової комунікації навчальні курси з академічного письма набувають все більшої ваги в освітніх програмах. Уміння розуміти та продукувати наукові тексти англійською мовою, зокрема статті та тези, є ключовим складником науково-дослідної компетенції студентів магістратури, як у гуманітарних, так і технічних галузях.

В останні роки спостерігається підвищений інтерес до використання технологій корпусної лінгвістики у навчанні іноземної мови, що відображається у значній кількості наукових розвідок та навчально-методичних посібників, укладених як вітчизняними, так і закордонними дослідниками. Крім того, залучення дидактичних матеріалів, розроблених на основі даних корпусів, у курсах з академічного письма набуває все більшого поширення. Жанрово-аналітичний підхід також стає дедалі популярнішим у навчанні англійської для академічних цілей. Попри поширеність зазначених підходів у західній освіті, вони лише починають проникати в навчальні програми українських університетів.

Метою презентованих тез є огляд дослідницько-дидактичних можливостей триангуляції корпусо-базованого підходу (*corpus-based approach*) до навчання мови, навчання на основі даних (*data-driven learning*) та жанрово-аналітичного підходу (*genre-analytic approach*) у викладанні курсу англійської мови для академічних цілей.

На сьогодні лінгвістичні корпуси постають одним із найпоширеніших мовно-інформаційних ресурсів, що застосовуються у навчанні та вивченні

іноземної мови. Жоден словник чи граматики не здатні повністю описати всю мову [4], тому корпус покликаний заповнити цю прогалину, надаючи у розпорядження користувачів дані, які б вони не змогли отримати з традиційних підручників і довідникових матеріалів. У результаті *корпусо-базований підхід* є ефективним для опанування рідною та іноземною мовою.

У рамках підходу «навчання на основі даних» використання лінгвістичних корпусів на заняттях дає можливість аналізувати закономірності вживання певних лінгвістичних моделей та одиниць у реальних текстах, а також створювати вправи та завдання на основі корпусних даних [4]. Суть «жанрово-аналітичного аналізу» [2] полягає в описі комунікативних цілей тексту шляхом категоризації дискурсивних складових за їх комунікативними функціями, відомими як риторичні ходи. За допомогою структури ходів, у комплексі з мовними рисами, які відповідають їм на текстовому рівні, відображаються комунікативні цілі структурних частин текстів певних жанрів.

Для покращення навичок наукової писемної комунікації студентів під час викладання курсу англійської мови для академічних цілей здійснюється на основі *корпусо-базованої та жанрово-аналітичної моделі розвитку наукової писемної компетенції студентів*. Поетапна реалізація цієї моделі покликана навчити магістрантів продукувати наукові статті англійською мовою у відповідній галузі із застосуванням корпусних ресурсів, зокрема спеціалізованих галузевих корпусів [3] та вільно поширюваного програмного забезпечення обробки корпусних даних *AntConc* [1]. Запропонована модель складається із п'яти етапів, що включають:

Етап 1. Ознайомлення із визначальними характеристиками лінгвістичного корпусу як інформаційно-дослідницького інструментарію вивчення мови.

Етап 2. Огляд наявних корпусів академічних текстів англійською мовою та тестування програмних корпусо-базованих засобів, що використовуються для написання наукових текстів.

Етап 3. Розгляд структури та лінгвальних конвенцій жанру англомовної наукової статті в термінах жанрово-аналітичної концепції риторико-композиційних ходів Дж. Свейзла [див. 2].

Етап 4. Укладання галузевого мінікорпусу наукових статей.

Етап 5. Виконання керованих викладачем та самостійних завдань на основі галузевого корпусу із застосуванням програми *AntConc 4.1.4* (частотні

списки лексики, аналіз конкордансів, колокації та колігації тощо) для встановлення прототипних лексико-граматичних патернів, вживаних у конкретних риторико-композиційних ходах галузевої наукової статті.

Досвід впровадження запропонованої інтегрованої моделі підтверджує її ефективність для удосконалення навичок наукової писемної комунікації англійською мовою студентів магістратури. Разом з тим, серед ключових викликів, слід вказати необхідність спеціалізованої підготовки викладачів і студентів до застосування корпусів та комп'ютерних програм для їх обробки. Переконані, що системне впровадження апробованої моделі може значно покращити навички академічного письма як англійською, так і українською мовами, надаючи студентам доступ до широкого спектра автентичних мовних даних і допомагаючи їм розвинути більш досконале розуміння жанрових конвенцій.

Література

1. Anthony L. AntConc (Version 4.1.4) [Computer Software]. Tokyo, Japan: Waseda University. 2022. Available from <https://www.laurenceanthony.net/software>
2. Cotos E., Huffman S., Link S. Furthering and applying move/step constructs: Technology-driven marshalling of Swalesian genre theory for EAP pedagogy. *Journal of English for Academic Purposes*. 2015. No.19. P. 52-72.
3. Dong J., Lu X. Promoting discipline-specific genre competence with corpus-based genre analysis activities. *English for Specific Purposes*. 2020. No. 58. P. 138-154.
4. Flowerdew L. Application of Swalesian genre analysis to academic writing pedagogy: A corpus perspective. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*. 2022. No.15 (1). P. 1-9.